

Raedt der oudtsten en oprechtsten Israëlitien aen Rehabeam, ofte Rehabeams raedt vermeerdert en verbeterd

<https://hdl.handle.net/1874/205972>

27178 *Rechtel 1188* *pamflet 1674-1*
R A E D T

DER

Oudtsten en Oprecht-
sten Israëlitien

Aen

REHABEAM,

Ofte

Rehabeams Raedt ver-
meedert en verbetert.

1188
AMSTERDAM,

By CYPRANUS van der GRACHT, 1674.

RAET DER OUDTSTEN

en Oprechtsten Israëlitien aen Rehabeam,

Ofte

REHABEAMS RAEDT

Vermeerdert en verbetert.

Predikant. Zeeuw. Utrechtsman.

WY hebben laest in onsen *Rehabeams raedt* gediscoureert over de motiven van de *Teykenaers van Utrecht*, ende mijn Heer heeft my eenighe te gemoet gevoert, die in 't eerst wat scheenen: maer naderhandt sprekende met onsen goeden vriendt desen *Utrechtsman*, ben ick van veele andere dinghen onderricht, daer van ghy lieden my niets verhaelt en hebt, ende die nochtans van meerder consideratie ende opmerckinghe sijn, ende hebbe doen oock verslaen, dat u lieden van alle saecken aen my verhaelt, niet al te wel geïnformeert en waert: waeromme ghy lieden oock particulier en sonder fundament disrespectueuselijck handelt, ende anderen haer hartseer verwijt, dat haer buyten schult over gekomen is.

Predikant.

Wel mijn Heer, geen mensch is soo perfect, of hy can dwalen, ick bekenne seer gerne, dat mijnen drift, doen ick met u lieden in dat discours ben gheweest, om dat de saeck my ter harten ginck, een weynigh yverigh was, ende dan ghebeurt het de beste wel, datmen sich wat vergrijpt, terwijlen, ghelijck ghy lieden seght, desen *Utrechtsman* sulcke goede kennisse van saecken heeft, soo kan het ghedresseert werden, ende wil my seer gern verlegen laten naer des selfs reden te luysteren.

Zeeuw.

Goede vriendt verhaelt ons dan eens hoe het eenigen tijdt herwaerts in *Politie, Kerck ende Justitie* toe gegaen is.

Utrechtsman.

Mijn Heeren, als ick de waerheyt seggen sal, 't is al te met slecht genoegh toe gegaen, ende den *Predikant* heeft in sijn voorgaende discours in alles den bal niet al gheheel mis geslagen: want als'er ymandt in de

Vroedschap te kiezen was, om de *Kuyperye meester* te wesen, of *Nichje* of *Neeffe dienst* te doen, sagh men op geen bequaemheyt van perfoonen, als zy te nauwer noot gequalificeert, maer of zy jongens of tusschen wijs ende vroet waren, niet met al, zy moesten in de *Vroedschap* wesen. Soo heest den *Borgemeester Hamel*, om dat hy meende sijn *Kuyperye* daer aen geleghen was, den ouden *vander Lingen Vroedschap* gemaect, niet jegenstaende dien ouden man al in terra suf was. Den *Borgemeester Nellessteyn*, om sijn vriendtje te avanceeren, maectent sijn *Neef Nellessteyn*, dien *goeden Heer*, die noch de *renten van 't geen hem die plaets koste niet ghetrocken heeft*. Den *Borgemeester vander Dussen*, om *Zuylen* aen de handt te houden met de *Goyers*, die hy van doen hadt om sijn *Broer den Schout van Rhenen*, dat *schrander verstand*, in 't eerste *Lith* te brengen, maecten *Overmeer Vroedschap*. Niet jegenstaende dat zy in wesen, ende in der daet niet meer als kinderen sijn, niet bequaem om een *Borgerlijck discocrs* te voeren, ick laet staen dat'er die wijsheyt ende achtbaerheyt in soude wesen die in een *Regent* vereyscht werdt; *Borgemeester vander Voort* brachter sijn *Neef VVijck* in, anderen, als van *Dinteren* zyn *Neef Bronckhorst*, een paer *Roomse Bentvogels*, waer van den eenen maer een *quick quacks man* is, ende den anderen een *hovaerdigen plompert*.

Predicant.

Ick hoor wel vrientschap, dat het alleen aen de *Religie* niet gemanqueert en heeft, maer dat behalven de *Cartesianerye* en *Arminianerye*, noch al veel meer *fauten* in de *Regeringe* gegrassert hebben.

Utrechtsman.

ô *Domine!* die luyden die ick u daer genoemt hebbe, wisten soo veel van *Cartesianerye*, *Arminianerye* of *Socinianerye*, lichtelijck minder als de kinderen die noch in de *Catechismus leeren*: maer u lieden ordere, hebbe ick nu eenighe jaren herwaerts geremarqueert, is daer maer alleenlijck op uyt geweest, om die geene die u lieden in alles niet in en volghde, ende in alle opinien toestemden, uyt te schelden voor *Arminianen* ende *Socinianen*, dat ick tot leetwesen moet seggen, ende onder u lieden correctie *Domine*, al een groote faute onder u lieden ordere was: Neen *Domine*, 't is dese luyden ende meer met haer, om geen *Arminianerye* of *Socinianerye* te doen geweest, maer alleenlijck om den *ronden Godt*, een *Amptje* of *Officietje* daer uyt te strycken, dat was 't ooghmerck.

Zeeuw.

Wel *Heerschap*, de *Ampten* ende *Officien* moeten bedient wesen, soo wel deden zy 't dan als anderen.

Utrechts-

Utrechtsman.

Mijn Heer heeft gelijk, maer yder moet schoenen naer sijn voeten hebben, dat veel van die *Heeren* eens Schepens souden sijn, daer zy al om sollicituerden, ende richten over eens anders goet en bloet, wat vonnissen soudend'er gestreecken werden, of als zy in hooghwichighe Politique saecken hare stemmen geven, met wat wijsheyt en voorsichtigheyt moet dat toe gaen.

Zecuur.

't Moet wel toegaen, *vwant zy meenen dats' het vreten:* maer of'er nu al eenige onbequame onder sijn, het Collegie is van sulcken grooten getal, ende daer sijn soo veel bequame Persoonen onder, dat het op die onnosse- len niet aen en komt.

Utrechtsman.

Dat is waer, maer als de bequame doot sijn, dan souden de anderen 't seggen willen hebben, ende onder die anderen die wel anders bequaem souden wesen, liepen d'er veel, die door ouderdom al af gesleten waren, ende anderen die sulcke groote fouten hadden, dat'er weynigh overschooten, die 't werck bequamelijck doen kosten, *den een* socht niet *Staats of Burger eysch* voordeel, maer sijn eygen eer ende profijt, als'er een *Octroytje* te versoecken was om eenighe Koopmanschap te drijven, men sochter mede een profijtje in, *den anderen* had liever het glaesje ende het pijpje, ende vergat daer door het geen hem aenbevoelen was; *de anderen* die het minst pasten, ende de grootste affairen moesten handelen, droncken haer dickwils soo droncken, dat zy's anderen daeghs noch onbequaem waren tot haer befoingnes, ende occasie sels aen onse vyanden gaven, dat zy haer voor droncken ende halve gecken scholden: daer door bespeurde men noch vigilantie noch dapperheyt, maer 't schein even veel of de hen op de eyeren of daer neffens sat, sulckx het veele goede Ingelieten bedroefde, dat'er soo groote slaphartigheyt ende irrefoluytheyt in de selve was.

Predikant.

Hier nyt kan ick mercken, dat sy soo schrickelijck jegens de Kerck ende de Kerckelijcken zyn ingenomen gheweest: want sonder twijffel sal daer Kerckelycke censure over geoeffent zyn, ende daer over qualijck te vreden sijnde geworden, hebbèn het de Predicanten, als *Telingh, vander Velden* ende *Netenus* moeten beschelden.

Utrechtsman.

Dat dat de reden soude geweest zyn, waerom *Telingh en van der Velden*

den de Stadt uyt moften, ende *Nethenus* gecasseert, dat geloof ick niet; maer dat de redenen sijn geweest dat *Teelingh* ende *vander Velden*, het een weynighje al te hoogh op gheschalmt hebben jehens de Regeeringh ende sommighe van de Regenten, ende dat het twee *extravagante humeu- ren van Predicanten waren*, dat moeten wy, buyten partylchap zynde, ront uyt bekennen. Niet tegenstaende wy de form ende manier van uytsettinghe voor heel prijselyck niet connen keuren, noch de reden in het voorgaende discours verhaelt, ende by de *Staten selfs laten drucken*, voor sufficient erkennen. Ende wat *D. Nethenus* belanght, die is te beklagen, vraeghe waerom? Om dat hy soo onnoosel is gheweest, dat hy hem van anderen heeft laten oproyen, daer hy anders in't gevley komende, en noopende het geen hy in zijn Boeck gheschreven hadde, waer over de *Heeren Staten van Vrieslandt ende Groeningen* hadden geklaeght, aen de *Staten ende de Stadt van Utrecht*, maer hadt hoeven te seggen, dat hy 't selve met geen quade intentie jegens de Regeeringe hadde geschreven, ende daer mede hadt de man gesalvoert geweest.

Zeeuw.

Mijn dunckt dat *Nethenus* dat hadde behooren te doen, want men lich- telijck kan verklaren dat sijn intentie niet quaet en is tegens de Regeerin- ghe, al heeft men schoon bestraft fouten die in de Regeeringhe of Regen- ten sijn, soo 't selve niet en is met quade intentie tot de Regeeringhe, maer met goede intentie om haer te doen suyveren van hare gebreecken: doch ick geloof dat *Nethenus* een goet man is, door ophitsinghe van anderen den cordaten, tot sijn eygen schade, heeft gespeelt.

Predikant.

De Gemeente sal evenwel *Teelingh* ende *van der Velden* wederom be- roepen willen hebben.

Utrechtsman.

Terwylen zy beyde nu op een goede plaets staen, is 't best dat zy daer blyven, ende de Gemeente sal daer heel wel mede te vreden sijn, ten zy die, van uwes gelycken, opgemaect wert.

Zeeuw.

Wat ons belanght, wy sullen *vander Velden* geeringh sonder eenige pro- testatie laten volgen.

Utrechtsman.

Daer sijn noch meer andere goede Predicanten in ons Landt, de minste veranderingh is het best: maer dat in voorgaende discours den Predikant soo hevigh heeft afgegaen ende ghescholden op *Burmannus* die in *Ne-*

venus zijn plaets is gekomen (dat wel niet al te genereus en was) past eer een schuyte-boef als een Predikant , een Predikant moet niet alleen nederigheyt leeren , maer moet selfs , oock nederigh zyn , dat opbolderen , dat roepen en schelden , past geen *Christen* , ick laet staen een *Predikant*. *Buermannus* heb ick altijd hooren reputeeren voor een geleert Professor , ende een groot Leeraer , dat hy zijn fauten heeft , daer in staet hy gelijk met alle menschen , ende dat men eens in een weeg schael leggen soude de fauten van de beschuldigers met de beschuldigde , ick weet niet waer den evenaer overslaen soude.

Zeevv.

Maer mynen vriendt , den Predikant heeft my in zyn voor gaende discopers verhaelt , dat 'er soo veel fauten ontrent de *Finantie* waten , ende dat men een *kamer van Finantie* opgericht heeft , om amptjes te smeeden , ende dat *Velthuysen* daer Secretaris van moest wesen om zyn Broer den dochter in de *Vroetschap* konde komen.

Utrechtsman.

Wat daer van is , sal ick in 't korte seggen , ende heeft den *Predicant* daer af geoordeelt als de blinde van de koleuren. Voor desen , selfs die in de hooghste Regeeringh waren , namen ontfangen aen , om datmen seyde eens ontfanger al zijn leven rijck genoegh : terwijlen datter geen kamer van *Finantie* en was , soo speelden die Heeren altijd haer personasie , ende maeckten dat sy rijck , ende de *Comptoiren* arm waren , maer sedert dat een ordinaire *Finantie* kamer is opgericht geweest , so is den gedreygden onder gangh van de *Provintie* , die uyt confusie ende verloop van *Finantie* sekerlijck te wachten was , als men klaerlijck in het exempel van *Zee-landt* siet , voor gekomen , soo ver is 't van daer dat die kamer soude gepractiseert sijn om meerder ampten te hebben , dat de beste Regenten van de *Stadt* jaren langh geurgeert hebben , om soo danigen kamer te maecken , daer sy echter in een geruymen tijdt niet toe kosten geraecken , uyt insicht van veel geinteresseerden in de *Provintie* , die vreesden dat daer door haer quaet voor den dagh soude komen : 't is wel waer datter aensienlijcker *Secretaris* als *Velthuysen* toegebruyckt hadt konnen werden , om dat het soo profijtabel een ampt is : maer of het *Peter* of dat het *Pauvvels* bedient , als 't even wel voor 't gemeen wel gaet , gelijk het gedaen heeft ? wat is dat ? want waer heeftmen sedert die opgericht is , gehoort , dat soo merckelijck duysenden aen de *Ontfangers* slooten gheresteert heeft , als voor desen ; wanneer heeft men van *Bercken* gehoort , of van *N. van Vijcken* , die soo veel tonnen goudts naer sijn doot aen 't Landt
ende

ende de particulieren te kort quam, datter den *Heer van Heeswijk* in moest komen om den boedel te redden, of weeren op dat hy te beter sijn profijten kost maecken, ende naer sijn overlyden om de hoef-yfers op te lesen, *Albertus van Bentem*, de Vader van *Anselmus*, die mede gherekent heeft, van veelken boedeleven veel tot noch toe geen effectieve rekening gedaen is. Heeft men wel sedert ghehoort van meer *Ontfangers Paeuw*, die overliddende, zyn Soon den Cameraer van den Leckendijck, ende zyn Swagher Ram, Drost aen de Vaert in den boedel ende cantoor grasseerende, ende aen de reeckeningh soo veel duysenden te kort komende, jehens protest van veel Heeren, 't geen zy aen 't landt als een Wees-kint schuldigh waren, door hulp van de Burgermeesters, sijn Swager, onder pretext datser niet afgeprofiteert en hadden, is quyt gelcholden, daer de *Steenjes-baeker van Oort*, die borgh was voor den ontfanck van den *slapenden Ruys*, den selven falicerende, tot een stuyver toe te kort heeft aen 't Landt moeten betalen, ende dat oock met recht ende redenen, ende hoe is dit samen te brengen? Den een is een vreemt vanden principael, een eerlijck Borger man, die geen vrienden inde Regeeringh en heeft, noch die manantie noch administratie van penningen had gehad, diemoet betaelen, de andere zyn kinderen, die selfs inde Regering sitten, ende haer vrienden daer in hebben, die 's Landts gelt inde Ounders Cantoor gemanicieert hadden, onder pretext dat sy daer niet van gegaudeert en hebben, het wordt quyt gelcholden, dat is noch niet genoegh: maer Ampten en Officien staen voor haer open, de een 't Drost-ampt van de Vaert, dat over de 4000. guldens 's Jaers opbracht, den anderen Kamelaer van de Leckendijck, ende ghestorven zynde, durven de kinderen roemen, dat zy veertigh of vyftigh duysent guldens op de Comptoiren hebben staen, ende de Vader had geswooren, dat hy geen goet van zyn Ounders heeft gehad: noch moest de Swager *Lichtenbergh*, wiens leven met syn naem wel over een komt, uyt den *Haeg* komen, om nevens eenen blaesbalcksen *Becker* tot de grootste fergien van de Stadt geavanceert te werden, waer door andere bequame ende eerlijcke Borgheren moesten te rugge staen. En wierde het salaris van dese vermaerde Secretarissen noch merckelijck geaugmenteert door de directie van de Borghemeesteren *vander Voort*, en *vander Dussen*: om dat den eenen Neef, en den anderen goet Vrient van haer was.

Zeeuw.

Dat is nu van de *Politie*, maer val'er niet wat op de *Justitie* ende de *Kerck* oock te seggen?

Vrechts-

De Kerck sullen wy dit-mael overslaen: maer soo veel aengaet de Justitie, 't Hof is altijd versien gheweest van seer goede Raets-heeren, ende heeft oock die reputatie buyten de Provintie gehadt: maer t'zedert dat die geen die Processen mochten hebben, kosten mercken, datmen door een Raet-heers Soon te gebruycken, veel tijts meer avantasie had als door de gerechticheyt van sijn saeck, ende datmen geen geschencken liet te ontfangen uyt conscientie, maer alleenlijk uyt vrees; dat als het uytquam een quaden reuck mochten naer laten, ende daerom sijn Soon die liet ontfangen, soo heeft het al een kleyn vlackje gekregen. Ick ben in 't seker bericht, dat eenighe *Kanoniken van den Dom*, gevraecht zynde hoe komt ghy lieden tot u Advocaet te hebben de Soon van den Raets-Heer *Kercken-raedt*? Dat is immers geen man van groote bequaemheyt? Sy daer op souden geseydt hebben, wat geven wy om de bequaemheyt van den Advocaet, als hy maer maecken kan dat wy onse Processen winnen, ende t'zedert wy hem ghebruyckt hebben, hebben noch geen Processen verlooren.

Predicant.

Ick hebbe veel van die man hooren segghen, maer de man is doot, doch ick en kan niet verstaen, hoe dat een man allen kan doen, waren daer dan geen andere eerlycke lieden meer in 't Hof?

Vrechtsman.

Ja doch, daer waren de verstandighste, eerlijckste, en de getrouwste Justiciers die men vinden mach, als *Nieupeort*, *Roodenburgh*, *Morelissen*, *Someren*, *Evuyck*, *Gruyter*, *Mansvelt*, *de Wykerstoot*, ende meer anderen, die 't selve, als zy het merckten wel tegen ginghen, maer hy kost maecken dat niemant en wiste dat zyn Soon daer in dienden, latende door een ander Advocaet de publycke dinghen doen: daer en boven had hy een Confrater, die hy wist te vanghen eer hy 't gewaerwiert, ende dan tijden ende gelegentheden waer nemende, geeft groote avantasie. *In de Revisien* was 't een Kuypere geworden, men sagh niet na vroomme, Geleerde ende gepractiseerde Advocaten, maer yder solliciteerde om 't s'eerst, een vriendt of goet bekende tot decisie van sijn saeck te hebben, of soo daer niet om gesolliciteert en wierde, had yder Gedeputeerde van Staten den zynen, of het een Eerlijck man ende tot sodanigh beroep gequalificeert was, daer wierdt weynigh na gesien. Dit, en diergelycken, is het Heeren, waer over de Borgers met redenen mochten klagen; doch niet aen al de werelt, maer aen die geene die rechts wegen daer in te seggen

gen hebben , of *zyn Hoogheyd den Heere Prins van Oranje* , als hy 't *Stadhouderschap* van onse *Provintie* sal aen-ghevaert hebben , oock niet met die intentie om de *Regeeringh* verandert te hebben , of selfs door die occasie op 't kuffen te raecken , maer met intentie alleenlijck om sulcke groote abuysen geredresseert te hebben , welcke veele haer ooghmerck niet en is gheweest , voornamentlijck die sulcke nominatie van *nieuwe Regenten* , door *Landman en Gentmans Raeds* , op de baen ghebracht hebben , waer onder den een *zyn Soon* , den ander *zyn Broer* , *Swager* ende *Vriendt* heeft , lieden niet alleenlijck *slecht Hoofden* , ende soo weynigh in die *valuatie* geldende , als die wy vooren ghenoecht hebben ; maer die in regart van *qualificatie* met haer gantsch geen *comparatie* hebben , zynde *uytgenomen vveynige* van het geringhste slach van *Burgere*n , als *Radmaeckers* , *Schoen-maekers* en *dierghelijcke* , daer en boven soo klaeght men dat veel van de *Regenten Arminiaens* , ende desen raedt heeft 'er genomineert die den *Arminiaenschen doojer* (*met reverentie gesproocken*) noch in 't gat hanght , ende die *Moeders Susters* ende *Vrienden* in 't *Riet-steegje* hebben gelaten , ende *zyn* in den *Dom* gekomen , om *Ampten* , *Officien* , ende dat is noch niet genoegh , maer tot *Luycker-Walen* ende *Boere Jongens* incluyt , ende was 't dit noch al : maer basterden (*holla* , 't is *Landmans Swager* ,) en die op haer achter uytvaren staen , *insaem volckje* , en soude dat geen *fraye veranderingh* sijn ? Ick meyn dat wy raacken soudent van de wal inde *stoot* : maer ick twijffel niet , of *zyn Hoogheyd* sal naer *zyn ordinaire hoogwyse voorsichtigheyt* , sich niet door *Rehabeams raedt* , of *Jerobeams Priesters* , maer door *raedt der eerste* , *oudste* ende *vuyste des Volcx* laten informeren , die de saack met minder *passie* , als die andere handelen sullen.

Predicant.

Maer mynen vriendt , 't soude wel konnen *zyn* dat dat alsoo waer was , ondertusschen soo kan niemandt ontkennen dat 'er veel *vreemde opinien* t' *Utrecht* geweest *zyn* , gelijk onder veele *genoeghsaam* blijkt uyt dat *verfoeyelijcke Boeck* van de *Afgoderye* door *L. V. Velthuysen* , ende dat de *Cartesiaense* ende *Arminiaense factie* *machtigh* *gedomineert* heeft , soo dat 'er het *Eeuwvigh Edict* uyt-gesproten is.

Urechtsman.

1. Wat aangaat het *Boeckje* van de *Afgoderye* , dat is (*myns oordeels*) door *Doct. Velthuysen* onvoorsichtelyck geschreven gheweest , veel tijds voortkomende uyt de *hardigheyt* van *zyn stijl* , ende steeckt *zyn onvoorsichtigheyt* daar te meer uyt , dat hy in 't *Nederduyts* ende niet in 't *La-*
tijn

tijn geschreven heeft, want sulcke materien willen wel onder de Geleerden eerst wat ghekout zijn, eer men die de gemeene man te eten geeft, op dat zy daer in't eerst niet te hart op bytende, hare tanden brescken, ende dan door preindicien geoccupceert, naderhandt nooyt meer te recht oordeelen kunnen. Ende noopende 't vorder, *dat is* malkanderen maer quade namen geven, soo placht den eenen *Voetiaen* te zyn, den ander een *Maresaen*, *Cocciaen*, *Zabadist*, *Bruynist*, *Lodestiniſt* ende diergelijcke, dat zyn maer quade benaminghen, ende zyn daer veeltijds die Mannen selfs oorfaeck af, om dat zy haer Discipulen soo addict maecken aen hare Leeringhen ende opinien, dat sy meerendeels niet willen hebben dat sy andere Meesters hooren of hare Boecken leesen, ende daer uyt komt dan voort, dat zy aan 't geen zy van hare Meesters hebben gehoord, soo vast blyven hanghen, dat zy alle andere opinien condemnieren ende verwerpen, sonder dat zy noch eens onderlocht hebben, of ondersoecken willen, of zy goet of quaedt sijn, ende dat behoort mijns beduncken, soo niet te gheschieden: maer men behoorde de namen aen een kant te setten, ende maer te examineren, hoe de saecken, warense goet, al quamenſe van *Maresius* van daen, men behoordenſe aen te nemen; warenſe quaet, al quamenſe van *Voetius* van daen, men behoordenſe te verwerpen, maer een Discipel van *Maresius* sal segghen, 'tis de opinie van *Voetius*, by gevolg, ick hoefſe niet eens door mijn gedachten te laten gaen, ende een ander weder ter contrarye, dat sijn geen Discipulen die naer de waerheydt soecken, maer alleenlijck Meesters opinien defenderen. Soo gaet het oock in 't *Polityck*, *yder drijft sijn tol soo hy 't geleert heeft*, sonder te examineren wat best is, daer nochtans soo veel is aen gelegen, ende voornamentlijck in de Regeeringhe van Landt ende Steden, daer voor een vasten grondt-regel alleenlijck maer te considereren staet: dit eenighe, *des volcks vvelvaert*, dat vast staende gelijk het altijd vast blyven moet, soo zyn ten hooghsten dienstigh te considereren de tyden, waar in men dat goet den volcke kan toe-brenghen. Gelijk het seer goede *Patriotten* kunnen gheweest sijn, die geoordeelt hebben in tijdt van vreden het *beste vvelvaren des Volcks* te wesen, geregeert te werden sonder *Stadthouder*, ende daar met yver voor gestreden hebben: die selve, als goede *Patriotten* sullen in tijdt van *Oorlogh*, *trubel* of *mutinatie* met de grootste redenen van de werelt, op het selfde fondament, weder oordelen dat de *Republyck* heeft van nooden een *Stadthouder*, en waarom? Om dat het *vvelvaren des Volcks* daar in bestaat, welck fondament haar dwinght soo weder te yveren voor die Regeeringhe, als haar gedwonghen hebben,

voorgaende tijden voor ghepasseerde Regeeringhe. Daerom oock in *Hollandt* soo veel eerlycke ende wijse Regenten in haer functien ghecontinueert hebben, die andersints, soo zy het *Eeuwigh Edict* besworen hadden uyt factie ende partytschap, sonder na haer gewisse, daer in te beoogen den *velvaert des volck*, onwaerdigh in hare bedieninghen soude gebleven zyn.

Predikant.

Sachjes vrient, sie toe, dat ghy het *Eeuwigh Edict* niet en schijnt te willen voorsprecken.

Vrechtsman.

Ter contrarie Domine: wat ingeval 't voorgaende discours aengaet, so volght daer uyt, dat alle Regenten behoorden geconfidereert te hebben, dat'er sulcke tyden kosten komen, dat men nootfaeckelijck een *Stadthouder* voor het *velvaeren des volcks* van nooden hadde, ende daerom niet absoluytelijck te sveren, dat zy nooyt *Stadthouder* souden kiezen: ten zy saecke zy daer in uyt-slyuten die tyden, wanneer de *nootsaeckelijcheydt*, tot *velvaert des volck*, vereyscht een *Stadthouder* te hebben, ende dat dan den eedt niet meer obligatoir soude zyn, gelyck een rechtsinnige interpretatie mede brenghen kan, om dat den eedt van een goet *Patriot* nooyt kan geinterpreteert werden; oock niet en verbint teghens het *velvaeren des volck*, sulcks dan niet aenstootelijckx overblijft: als dat de *Vytersche* soodanighe apen van *Hollandt* sijn gheweest, van *vrie zyn* soo eerlijck geloont werden, om dat *Hollandt* een *Eeuwigh Edict* hadde ghemaeckt, datelijck zy moesten volghen, soo anders buyten die aperature, de saeck lichtelijck, met ongeprejudicieerder oordeel soude zyn ge-examineert geweest. Al hoewel men de saeck verder ophaelende, sal moeten bekennen, dat het selve *Edict* niet meer in sijn behelst als in 't Jaer 1651. by alle Regenten (niemant uyt-gefondert, selfs by die nu het *Eeuwigh Edict* schijnen teghen te willen sprecken) beëdicht is, die oock selfs geen difficulteyt hebben gemaect, om te seggen, dat zy doen gesworen hadden 't geen men nu eerst besworen wilde.

Predikant.

Ick gheloof evenwel niet dat die *Arminiaense* voghels, en die in de pruyt-kerck gaen, en die de *Predicanten* hebben helpen uytsetten, en die het *Eeuwigh Edict* beswooren hebben, in de Regeeringhe sullen blijven.

Vrechtsman.

Ghy slaet den *Bal mis* Pastoor, wat is'er noch oyt ergher jegens *Zyn Hoog-*

Hoogheydt uyt-gebraeckt, als die monstereuse *seclusie*, en is den grootsten inventeur daer van nu niet den grootsten vriendt van sijn *Hoogheydt*, onder de acht *Burgher Hoptuyden*? Dat nu immers voor Helden moesten gehouden werden ten dienste van 't ghemeen, is daer de Heer van *Dinteren* niet onder? Die, eer hy *Vroedtschap* wiert noch geen *Lidmaet* was, maer om dat 't selve hem niet obsteeren soude, ende terwylen dat de *Predicanten* hem verongelijekten, niet willende daer toe aennemem als in de vollen *Kercken-camer*, ('t geen wat onrelijck is, voor een man die alrede tot zyn *Jaren* gekomen was) ginck in de *puyl-kerck*, ende is'er gebleven, niet teghenstaende hy misschien niet veel van de *Predicatie* en verstonde; in de *Vroedtschap* komende, heeft hy niet mede geyvert tot het uytsetten van de *Predicanten*? Heeft hy niet altijd de *Predicanten* mede helpen af-slaen? Heeft hy mede het *Eeuwigh Edict* beswooren? En is hy nu evenwel niet mede uytvercooren?

Predicant.

Ick weet niet hoe hy daer toe gekomen is, of 't moest wesen dat zyn *Swager Doeyenburgh*, die een groot *Kercks-man* is dat bestelt hadde.

Vrechtsman.

Wat verstaet ghy door een groot *Kercks-man*? Ymandt die de ware *Gereformeerde Religie* wel verstaet, daer professie af doet, ende de selve beleeft? Soo gheloof ick dat dien Heer van zyn *Swagher Doeyenburgh* niet en behoefde gherecommandeert te werden, om dat hy soo goeden *Kercks-man* is als zyn *Swagher*: maer verstaet ghy daer door yemant die handt houdt om een *Licesterse factie* op te richten, ende het met de *Predicanten* houdt om daer door ghevordert te worden, of die mede kan probeeren dat men in *Enghelandt* quansuys om de *Religie*, een *Koninck* de kop af-smijdt, ende eenen synen *Cromwel*, die met de *Religie* als veelen huychgelde, voor een heyligh man, ende een *hersteller des Godtsdienst* prijst? Dat is wat anders.

Predicant.

Neen, neen van sulcke saecken teghenwoordigh niet te reppen. maer verhael ons eens hoe het toeghekomen is, dat sedert 't Jaer van 1649. nooyt geen *Ouderlingh* in de *Vroedtschap* koste komen, ende specialijck wat de Heer *H. Quint* gedaen heeft, wiens *Vader* selfs al in de *Vroedtschap* is geweest, dat hy nooyt daer toe en heeft kunnen geraecken.

Vrechtsman.

Dat is een nootoire onwaerheyt, want na 't Jaer 1649. sijnder in de *Vroedtschap* verscheyden *Ouderlinghen* ghekomen, als *Lucas van Voorst*,

Cornelis van Royen, ende meer anderen, oude fatsoenelycke Borghers, die langhen tijdt in de Kerckelijcke bedieninghe waren gheweest, doch wat in't particulier *H. Quint* aengaet; 'tvolght juyft niet altijdt, om dat de Vader in de Regeeringh is geweest, ergo moeder de Soon inkomen; zyn Vader was een goctaerdigh aenghenaem Burgher-man, maer de *Heer H. Quint*, dat is een ander man, die de passie van nydigheyt ten oogen uytstiet, ende die soo opiniatreerende is in sijn opinien, dat hy noch reden geven, noch reden ontfangen wil, daerenboven had hy zyn leven met den kerckelijcken deckmantel niet konnen decken, hy hadde al overlange onder de censure gheweest, om dat hy hem ordinaris soo vol drinckt, dat hy moet t' huys geleyt ende gedragen werden, ende dat niet eens by ongheluck; maer als hy daer de occasie maer toe heeft, tot erghenis van vele eerlijcke lieden, dat hem een voorganger van de Kerck soo beestelyck droncken drinckt, ende dan soo vol zynde was hy een groot *Prinsen man*, daer als hy nuchteren was, en solliciteerde om in de Vroedtschap te komen, hy in het besweren van het *Eeuwvigh Edict*, geen difficulteyt maeckte, ghelijck hy oock eenige Jaren na malkander geen swarigheyt gemaect heeft, om aen de Noothulpers (ofte Aelmosseniers) ten behoeven van den armen te leveren sekere slachte Lakenen tot 27 gulden het Stuck, die men naderhandt bevonden heeft dat andere met een eerlycke winst tot 17 gulden hebben konnen leveren, en oock in der daet geleverd. Ende desen is het hooft geweest van de Teykenaers, waer uyt ghy oordeelen kont wat de anderen zyn, generalijk, menschen die niet soo veel tot haer ooghermerck gehadt hebben de welstant der regeeringe, als wel om te voldoen den haet die sy teghens de regeeringh ende de Regenten droegen, ende haer ambitieus hart, dat haer selfs of haere vrienden op het kussen wilde doen sitten, mede blyckende uyt die magere ende leugenachtighe redenen die zy tot pretext van hare teykeningh, sonder naem van den Autheur, hebben in druck laten gaen, alle goede Liefhebbers des *Vaderlants* en konnen soodanige Borghers, die sulcks in een stille ende geruste *Borgerye* ondernemen, ghelijck hier was, niet houden als voor *museins*, *oproeringe*, ende *verbasterde Christenen*, die als hebbende ghetracht aen te richten *scheuringhe in de Kerck ende Politije*, tot den *vwaren Dis des Heeren* niet behoorden toegelaten te worden. Synder eenige onder, die een goede meeninge hebben ghelacht, en de saecke niet verstaen en hebben, of die door aenradinghe daer toe ghebracht zyn, of die gelijk het van veelen in de nacht geteyckent is, overvallen zyn geworden, ende niet geweten hebben wat zy teyckenden, die fullen t' syner tijdt wel te voorschijn komen. Ô! Dat zyn Excellentie den

Grave van Hooren sich te degen van onpartydighe daer ontrent liet informeren, op dat hy *zjn Konincklycke Hoogheydt* daer met goetd fundament in koste adviseren, ick en geloof niet dat hy op dat oude dispuyt vande Geestelycke Goederen, mitsgaders het inkomen van de Goederen der *Duytser Ordere*, waar uyt sommighe van de Kerck geern een brock souden hebben, eens reflexie nemen sal, sullende kunnen oordelen dat het geval van conscientie daar nieuwers na soo groot in en is, als wel de mortificatie van dien een gantsche omkeringhe van den Staat vande Provincie soude veroorlaken, maar om dat van die materie soo menigh fraay Boeck geschreven is, sal ick het in dit discours daar by laten blyven, sullende in alle ghelegentheydt van dese ende dierghelycke materien seer geern met U E. spreccken. Vaart wel.

E Y N D E.

